

Let's talk inclusive

TED TALK OVER DE INCLUSIE IN HET JEUGDWERK

Stef van Konekt is een geëngageerde man. Hij ging met verschillende jeugdverenigingen in dialoog over waarom ze hun werking inclusiever moeten maken. Starten deed hij telkens met deze bevoegen speech.

Laatst kwamen we samen met een groep jonge mensen die een rol vervulden in een reguliere setting. Dat wil zeggen: in een setting die niet specifiek bedoeld is voor personen met een beperking.

We praatten over drempels die zij ervoeren in hun leven. Drempels die het moeilijker maakten om deel te nemen aan de samenleving. Allen vervulden ze de rol van woordvoerder binnen hun organisatie. Iemand zat bij een toneelgroep zat, iemand anders bij het Rode Kruis, een Holebi-vereniging, een jeugdhuis...

De moeilijkste drempels zijn de onzichtbare: vooroordelen en verkeerde veronderstellingen.

Drempels waren er in overvloed, zeiden ze: fysieke drempels, moeilijkheden om ergens te geraken, verstaan te worden... Maar de moeilijkste drempels waren de onzichtbare drempels in de hoofden van mensen: vooroordelen en verkeerde veronderstellingen. Mensen vragen iets niet aan jou, maar aan degene die je rolwagen duwt. Ze veronderstellen dat je niks verstaat omdat je in een rolwagen zit. Als je een beperking hebt, dan woon je waarschijnlijk in een instelling, enzovoort.

Opeens zei één van de jongeren: "Ik ben blij dat ze mij in het Jeugdhuis gewoon toegelaten hebben. Ik hoor er bij en daar ben ik hen dankbaar om!" Ik vond het dan weer jammer dat hij zich dankbaar voelde en vroeg hem: "Vind je dat iedereen zonder beperking die het Jeugdhuis binnen wandelt dankbaar moet zijn?"

Toen viel er stilte...

Als wij het hebben over inclusie, dan geloven we dat iedereen erbij hoort- met en zonder beperking- en dat de maatschappij dus ook moeite doet om iedereen erbij te betrekken, te laten deelnemen in al haar aspecten. We zijn allemaal niet-gelijk maar wel gelijkwaardig.

Toch spreekt uit voorgaande voorbeeld dat er nog steeds een idee van minderwaardigheid verbonden is aan beperking. De jongeman in kwestie was dankbaar dat ze moeite gedaan hadden om hem te betrekken. Ik had liever gehoord dat hij strijdlustig had gezegd: "Jullie zullen best wat moeite doen om te maken dat ik binnen kan en mee kan doen met dat jeugdhuis. Ik woon hier en het jeugdhuis is er voor iedereen."

Vind je dat iedereen zonder beperking die het jeugdhuis binnen wandelt ook dankbaar moet zijn omdat hij of zij daar mag zijn?

Met een moeilijk woord noemen we dit ABLEÏSME: het (on)bewust uitsluiten van personen met een (functie)beperking op basis van het feit dat ze niet over alle mogelijkheden beschikken zoals 'standaard mensen (lees: zonder beperking)'. Maar is dit een feit of eerder een veronderstelling? Een vooroordeel, gebaseerd op onwetendheid of verkeerde beelden die in ons hoofd zitten?

Niemand stelt zich echter nog de vraag: waar komt die standaard vandaan? Alles wat we organiseren, doen en maken is afgestemd op de 'standaard mens'. Alle systemen die we uitgedacht hebben zijn gebaseerd op personen zonder beperking.

Niemand stelt zich nog de vraag: waar komt ons idee van de zogenaamde 'standaard mens' vandaan?

Die standaard heeft geen beperking: het is de modale middenklasse, blanke (meestal) man die gezond is, twee benen en twee armen heeft, bij zijn volle geestelijke mogelijkheden is, goed kan zien, ruiken, horen... enfin: u en ik dus.

Op die manier hebben we twee werelden gecreëerd: die van personen mét een beperking en de (gewone) wereld van anderen zonder beperking. De professionalisering van de zorg (met alle bijhorende -ogen en -euten) zorgden er voor dat personen zonder beperking op den duur niet meer durfden te handelen uit vrees iets verkeerd te doen.

Gelukkig kunnen we er iets aan doen!

Door vragen te stellen. "Is die norm wel oké? Vanwaar komt die norm? Moet dat echt op die manier?" Door kritisch te zijn over waarom de dingen op een bepaalde manier lopen. Waarom we de dingen aanpakken zoals ze vandaag gebeuren. Daarnaast kunnen we de bestaande kloof overbruggen. Laat ons andere leren kennen en vertrekken vanuit zijn of haar talenten in plaats van de beperkingen.

Al jaren zijn we overtuigd dat werken vanuit je talent alleen maar voordelen biedt:

- Je doet het graag want je kan het goed
- Het gaat praktisch vanzelf, je doet het zonder moeite
- De kwaliteit van wat je doet, is beter.
- Je vertrekt van wat er al is, van wat er goed gaat. Niet vanuit een tekort of iets dat nog moet verbeteren.
- Het geeft je energie en dat "besmet" ook de anderen en is aanstekelijk.

Met die filosofie begonnen we aan de opleidingen tot Co-medewerker in een kleuterklas, bedrijf of woonzorgcentrum.

Steeds vertrekken we van de "goesting", de passie of het verlangen om iets te doen. Van datgene waarin personen goed zijn van nature. Dan zoeken we naar een ideale context en proberen we zoveel mogelijk vaardigheden die noodzakelijk zijn aan te leren, zodat de persoon in kwestie meer kan halen uit zijn of haar talent. Talent in actie!

We streven naar een win-win. De persoon met een beperking wint erbij omdat hij of zij iets kan doen waar hij echt goed in is. Hij wordt hiervoor gewaardeerd. De ander ziet een vraag beantwoord. In het geval van co-begeleider in de kleuterklas: de overbevraagde kleuterjuf of meester kan wel een extra handje gebruiken.

Inclusie betekent dat iedereen de kans moet krijgen om dezelfde rollen op te kunnen nemen.

Vertaald naar het jeugdwerk zien we een inclusie 'next level'. Al vele jaren is iedereen het erover eens dat jeugdwerk voor iedereen moet zijn: ook voor kinderen en jongeren met een beperking. Dit is ondertussen een wijdverspreid idee, maar daar mag het niet bij blijven... We mogen jongeren (en volwassenen bij uitbreiding) niet enkel zien in de rol van ontvanger van hulp of enkel als lid of deelnemer. Inclusie wil zeggen dat iedereen de kans moet krijgen om dezelfde rollen op te nemen. "De kans krijgen" (of mogen kiezen) en "rollen opnemen" zijn twee sleutelzinnen.

Ten slotte wil ik nog kort iets over het project Co-animator. Dat is gegroeid vanuit de idee dat het niet eerlijk is dat jongeren met een (onzichtbare) beperking nauwelijks de kans krijgen om een animatorcursus te volgen.

Voor mijzelf was leiding zijn een super ervaring die grote impact gehad heeft op de rest van mijn leven. Toen ik vroeg waarom jongeren met een beperking nooit op animatorcursus gingen, kreeg ik als antwoord dat het moeilijk was. Aan de basis lag een gedachtegang die gebaseerd is op foute veronderstellingen en vooroordelen:

Vooroordelen als: personen met een verstandelijke beperking kunnen geen verantwoordelijkheid opnemen voor anderen”.

Maar 'mensen met een verstandelijke beperking' is een veralgemening. Ik ken niet iedereen met een verstandelijke beperking. Ik ken wél verschillende personen met een passie voor kinderen die erg ver gaan voor de taak die hen toebedeeld wordt; (bijvoorbeeld. toezicht houden op de speelplaats). Een inclusieve werking is er geen op maat van je beperking, maar op maat van je persoon.

Ik ken niet iedereen met een verstandelijke beperking. Ik ken wél verschillende personen met een passie voor kinderen.

Sommige ideeën zijn gebaseerd op een gedachtegang waar het basisidee niet van in vraag wordt gesteld. Bijvoorbeeld: "Iemand met autisme kan niet als animator op het speelplein staan, want die kan niet de eindverantwoordelijkheid opnemen en het overzicht houden”. Moet iedereen op het speelplein dan eindverantwoordelijkheid opnemen? Moet elke animator overzicht bewaren? En zo ja: doet elke animator (zonder beperking) dat dan? Houdt iemand zonder beperking gegarandeerd goed overzicht?

Deze en andere vragen hebben we gesteld aan de grote jeugdorganisaties in Vlaanderen. Allen antwoordden ze dat ze bereid waren om na te denken over een animatorcursus die voor iedereen toegankelijk was: een inclusieve cursus!

Het vervolg is een fantastisch project waar we nu volop mee bezig zijn. In voorjaar 2019 hopen we 40 jongeren met een (onzichtbare) beperking te mogen begroeten op de stageplaatsen. Dan zijn we opnieuw een stap dichterbij een inclusieve maatschappij.

Dank u voor uw aandacht.

Stef Thienpont
Konekt

